

3.3 Oikeustieteen opiskelijat asiantuntijoina – yhteistyöllä tuloksiin (Anne-Maria Kuosa, Turun yliopisto)

Tässä raportissa kuvaan opintojakson Juridisk svenska 2 joustavaa suunnittelua lukuvuosina 2014–2015 ja 2015–2016 Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Joustavalla suunnittelulla tarkoitan opiskelijoiden ottamista mukaan opintojakson suunnitteluun sekä opiskelijan mahdollisuutta valita arvioitavat tehtävätyypit ja aiheet sekä osittain ohjauksen määrä ja sisältö.

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijat suorittavat 12 opintopistettä ruotsin kielen ja viestinnän opintoja. Opintojaksoja on kolme. Kuvaamani opintojakso (Juridisk svenska 2) on viimeinen opiskelijoiden tutkintoon pakollisista kuuluvista opinnoista. Opiskelijat suorittavat opintojakson Juridisk svenska 2 toisena tai kolmantena opintovuonna. Oikeustieteellisen tiedekunnan ruotsin opinnot nivoutuvat tiedekunnan muuhun opetukseen; opettajat valitsevat ruotsin kielen opintojaksoille sellaiset oikeudenalat, jotka opiskelijoiden voi olettaa jo suorittaneen tai joita he suorittavat samanaikaisesti ruotsin opintojen kanssa.

Raporttini lähtökohtana on opiskelijoiden kokemus opintojakson joustavuudesta ja yhteistyöstä. Keräsin molempina lukuvuosina opintojaksopalautteen, ja keskustelin opintojakson jälkeen toteutuksesta ja opintojakson kehittämisestä kahden opiskelijan kanssa. Lisäksi pidin päiväkirjaa opintojakson aikana opiskelijoiden kanssa käymistäni keskusteluista ja omasta reflektiostani.

3.3.1 Yhteissuunnittelu

Opetustyötäni ohjaa ajatus opiskelijasta aktiivisena ja vastuullisena toimijana. Uskon opiskelijan osallisuuden niin opintojakson suunnitteluun kuin toteutukseenkin lisäävän opiskelijan motivaatiota. Lisäksi uskon hyvän motivaation lisäävän intoa oppia ja oppimisen iloa ja sitä kautta parantavan oppimisen tuloksia.

Osallistin opiskelijat lukuvuonna 2014–2015 opintojakson Juridisk svenska 2 yhden osa-alueen suunnitteluun (Straff- och processrätt). Menetelmänä oli Learning Café. Opiskelijat pohtivat omaa oppimistyyliään, rikos- ja prosessioikeuden keskeisiä teemoja kielenopetuksen näkökulmasta, tuomioistuintyössä tarvittavia viestinnällisiä valmiuksia ja omaa viestintätaitoaan suhteessa työelämän vaatimuksiin. Opiskelijat nostivat esiin autenttiset dokumentit, oikeudenkäynnit ja suullisen viestintätaidon harjoittamisen tarpeen. Opiskelijoiden ajatusten ja toiveiden pohjalta koostin kokonaisuuden (18 tuntia).

Lukuvuonna 2015–2016 suunnittelin opiskelijoiden kanssa koko opintojakson Juridisk svenska 2 (5 op). Käytin samaa menetelmää kuin ensimmäisellä suunnittelukerralla (Learning Café). Tällä kertaa lähestyin opintojakson suunnittelua oikeudenaloista käsin. Teemat olivat rikos- ja prosessioikeus, perhe- ja jäämistöoikeus, kauppaoikeus ja sopimukset sekä tieteellinen viestintä. Pyysin opiskelijoita tarkastelemaan eri oikeudenaloja konkreettisten viestintätilanteiden näkökulmasta. Koostin koko opintojakson sisällön opiskelijoiden ajatusten ja toiveiden pohjalta. Opiskelijat kokivat, että osallistuminen opintojakson suunnitteluun lisäsi heidän motivaatiotaan ja oppimisen iloa, mikä oli myös minun tavoitteenani. Seuraavat opiskelijapalautteet kuvaavat opiskelijoiden motivaatiota:

”Oli ihan piristävää vaihtelua saada itse vaikuttaa edes jonkin verran kurssin sisältöön. Tuli ns. tärkeä olo! Hyödyt näkyivät etenkin motivaatiossa.”

”Yhdessä suunnitteleminen auttaa sitoutumaan suunnitelmaan ja lisää motivaatiota”

Opiskelijat oikeudellinen asiantuntijuus on vasta kehittymässä. Heidän käsityksensä sekä oikeustieteestä että työelämän vaatimuksista on kuitenkin toisenlainen kuin ruotsin opettajan käsitys. Monet opiskelijoiden esiin nostamista viestintätilanteista olivat sellaisia, joita olin jo aikaisemmin opetuksessani toteuttanut. Opiskelijat toivat esiin kuitenkin myös joitakin minulle uusia viestinnällisiä tilanteita ja näkökulmia. Tärkeämpänä kuin varsinaisten sisältöjen kehittämistä pidän kuitenkin opiskelijan sitouttamista opintojakson suorittamiseen. Osallistumalla suunnitteluun opiskelijat sitoutuvat paremmin. Heidän toiveensa käytännön viestintätaidon harjoittamisesta toteutui opintojakson aikana, mitä seuraava opiskelijapalaute hyvin kuvaa.

”Itse suunnittelu oli erittäin hyvä asia. Lisäksi käytännönläheisistä tehtävistä vahva plussa.”

Yhteinen suunnittelu kuuluu työelämätaitoihin ja lisää vastuunottoa. Learning Café menetelmänä oli hyvä keino harjoittaa neuvottelutaitoja ruotsin kielellä.

3.3.2 Joustava toteutus

Luotuaani opintojakson sisällön yhdessä opiskelijoiden kanssa tarkastelin opintojaksototeutusta vielä joustavuuden näkökulmasta. Ensimmäkin tavoitteenani oli antaa opiskelijoille mahdollisuus valita ne aiheet, joihin he halusivat tarkemmin syventyä sekä valita palautettavat tehtävät näistä alueista. Opiskelijat palauttaisivat tehtävät kunkin oikeudenalan käsittelyn jälkeen. Tällä tavoin pyrin tasaamaan opettajan työtä. Kaikki kirjalliset ja suulliset tehtävät eivät tulisi opettajan arvioitavaksi samaan aikaan. Seuraava opiskelijan kommentti kuvaa sitä, että opiskelijat arvostavat valinnanvapautta.

”Oli mielestäni mukavaa, että opiskelijalla oli paljon vapautta sen suhteen, että mihin aiheisiin halusi keskittyä.”

Toiseksi pyrin luomaan joustavia oppimispolkuja; enemmän ohjausta haluavilla olisi mahdollisuus saada lisäohjausta tai palautetta ja itsenäisesti työskentelevät opiskelijat voisivat työskennellä omalla ajallaan. Opintojakson aikana opiskelijoilla oli mahdollisuus osallistua kieliklinikkaan kolme kertaa. Kieliklinikan tapaamisia ei suunniteltu etukäteen, vaan opiskelijat saivat apua haluamiinsa tehtäviin. Opiskelijat lukivat yhdessä kanssani tieteellisiä artikkeleita ja valmistelivat suullisia esityksiään. Opintojakson lopussa opiskelijoilla oli lisäksi mahdollisuus keskustella kirjoittamistaan teksteistä kanssani.

Opiskelijoiden tuotokset olivat sisällöltään laadukkaita. Opiskelijat oppivat toistensa esityksistä ja yhteisistä keskusteluista; opiskelijat pystyivät pääsääntöisesti nivomaan opintojaksolla oppimansa aiemmin oppimaansa. Opiskelijat laajensivat osaamistaan niin sisällöllisesti kuin viestinnällisestikin. Tätä kuvaa seuraava opiskelijapalaute:

”Mielestäni uusi osaaminen linkittyi hyvin substanssiin, eli muutamaan valittuun oikeudenalaan.”

Seuraavat opiskelijakommentit kuvaavat sitä, että opiskelijat omaksuivat hienosti oikeudellisen asiantuntijan roolin ja ylittivät monin tavoin itsensä. Opiskelijat käyttivät ruotsin kieltä rohkeasti.

*”Kurssi tarjosi turvallisen ympäristön pistää itsensä likoon ruotsin kielen käytössä”
”Opintojaksolla oppi huomaamattaan.”
”Kurssilla arvostettiin sitä että uskaltaa”*

Opiskelijat kokivat opintojakson riittävän haasteellisena ja mielekkäänä.

3.3.3 Opiskelijan taidot ja suhtautuminen oppimiseen

Oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden lähtötaso ruotsin kielessä vaihtelee. Osalla opiskelijoista on hyvä taito jo opintojen alussa. Osa opiskelijoista kokee ruotsin opiskelun haasteellisena. Seuraava opiskelijapalautte kuvaa sellaista tilannetta, jossa opiskelija koki valinnaisuuden vaikeaksi.

”Vapaavalintaisuus oli haasteellista sellaisille opiskelijoille, joilla ei ollut ennestään hyvät ruotsin kielen taidot”

Osa opiskelijoista koki, etteivät he uskaltaneet tuoda esiin toiveitaan. Ryhmäkeskustelut olivat haastavia, koska he kokivat olevansa viestintätaidoltaan niin paljon heikompia kuin muut opiskelijat. Opettajan näkökulmasta nämä opiskelijat suoriutuivat opintojaksosta kuitenkin hyvin. Heidän tuotoksissaan oli kielellisiä puutteita, mutta tuotokset olivat viestinnällisesti ja sisällöllisesti hyviä. Opiskelijat olivat uskaltaneet valita mielekkäitä sisältöjä. Myös heidän työssään näkyi oppimisen ilo. Opintojakson läpäisy oli myös heikkojen opiskelijoiden kohdalla hyvä. Heikko kielitaito ei siis ole este haastavien tehtävien tekemiseen. Mielekkäiden työelämän viestintätilanteiden harjoittaminen motivoi myös heikompia opiskelijoita paremmin kuin esimerkiksi yksinkertaiset kertaustehtävät.

Opiskelijan asenne opiskeluun ja opiskelutyyli heijastuivat opintojakson suorittamiseen. Opiskelijan omalla panostuksella on merkitystä, mikä käy ilmi seuraavista opiskelijapalautteista.

”Mahdollisuus osallistua kurssin suunnittelemaan sekä tehtävien suhteellisen vapaamuotoinen suorittaminen on mielestäni sekä huono että hyvä asia. Se vaatii opiskelijoilta aktiivisuutta ja tietynlaista kypsyyttä.”

”Passiivisella opiskeluotteelle tosin sopisi paremmin perinteisempi pönttäämis-itsekseen opiskelu pedagogiikka. Tosin mielestäni tulevien juristien pitäisi ”kielityöläisinä” lähtökohdiltaan olla aktiivisia kommunikaatioissaan, mutta ehkä osa on vielä kasvamassa siihen.”

Opiskelijan ammatillista kasvua voi tukea haastamalla hänet harjoittamaan ammatillista viestintätaitoaan erilaisissa työelämän viestintätilanteissa.

3.3.4 Arviointi

Arvioin opiskelijoiden suullisen kielitaidon opintojakson aikana (ryhmäkeskustelu ja esitys). Jos opiskelija ei ollut tyytyväinen arviooni, hänellä oli mahdollisuus osallistua suulliseen tenttiin. Yksikään opiskelija ei kokenut tarpeelliseksi osallistua tenttiin. Kirjallisen kielitaidon arviointi perustui kahteen palautettavaan kirjalliseen tehtävään (oikeudelliset dokumentit ja vapaavalintaisesti selvitys, lausunto, abstrakti tai oikeustapauskommentti) ja kirjalliseen

tenttiin. Opintojakson jälkeen pidettävä tentti ei välttämättä tue oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Tätä kuvaa seuraava opiskelijapalaute:

”Tentissä on pelattava varman päälle. Tuntui siltä, että piti kirjoittaa tylsä teksti.”

Tentti jää pelkäksi kielitaidon testaamisen välineeksi, eikä sitä voi välttämättä hyödyntää oppimisen välineenä. Jatkossa luovun opintojakson jälkeen pidettävästä tentistä. Opiskelijat tuottavat kaikki arvioitavat suoritukset opintojakson aikana. Osassa kirjallisista tehtävistä opiskelija saa käyttää haluamiaan apuvälineitä, osa teksteistä kirjoitetaan ilman apuvälineitä.

3.3.5 Tulevaisuuden haasteet

Opintojakson toteutus ei täysin vastannut toiveitani. Ensinnäkin opiskelijat eivät kaikin osin hahmottaneet opintojakson rakennetta kuten esimerkiksi tehtävien palautuspäiviä. Tätä kuvaa seuraava opintojaksopalaute:

”Olin pitkään epävarma mitä kaikkia tehtäviä tulee tehdä”

Suurin osa kirjallisista ja suullisista tehtävistä ajoittui opintojakson viimeiselle neljännekselle. Toiseksi ohjauksen sijoittaminen oikeisiin kohtiin oli vaikeaa. Halusin kehittää opintojaksoa vielä yhdessä opiskelijoiden kanssa. Pyysin muutamaa opiskelijaa opintojakson päätyttyä keskustelemaan kanssani opintojakson tavoitteista, sisällöistä ja toteutuksesta.

Opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelu yhdessä opiskelijoiden kanssa onnistui hyvin (opintojakson tavoitteet ja sisällöt liitteessä X). Opintojakson läpäisy oli hyvä. Kaikki opintojaksolle osallistuneet opiskelijat suorittivat opintojakson hyväksytysti. Jatkuva arviointi auttoi opiskelijaa hahmottamaan oman viestintätaitonsa. Opiskelijat olivat tyytyväisiä arviointiin. Toukokuun loppuun mennessä yksikään opiskelija ei korottanut arvosanaansa.

Opintojaksolla harjoitettiin sellaisia taitoja, joita opiskelijat tulevat työelämässään tarvitsemaan. Hyödynnän tätä opintojaksosuunnitelmaa seuraavina vuosina. Osallistan opiskelijoita edelleen, mutta painopiste on opiskelijoiden oman osaamisen esiintuomisessa suhteessa valmiiseen opintojaksosuunnitelmaan. Jotta opiskelija osaa suhteuttaa oman osaamisensa niin opintojakson tavoitteisiin kuin käytännön työelämän tarpeisiin, hänellä on oltava käsitys opiskelemastaan alasta. Siksi ruotsin kielen opintoja ei tulisi sijoittaa opintojen alkuun. Opiskelijoiden tieteenalakohtaiset ja ammatilliset taidot eivät ole opintojen alkuvaiheessa vielä riittävät työelämän tilanteiden harjoittamiseen ruotsin kielellä.

Opetuskokeiluni tavoitteena oli kokeilla joustavuutta siten, että opiskelijoiden taidot ja toiveet ovat keskiössä, mutta opettajan työmäärä ei kasva kohtuuttomasti. Suurin osa opetuksesta oli koko ryhmälle annettua kontaktiopetusta. Opiskelijoilla oli lisäksi mahdollisuus saada ohjausta pienissä ryhmissä ja henkilökohtaisesti. Eri yliopistot ja korkeakoulut määrittelevät opetuksen osin eri tavoin. Jos pienryhmäohjausta ja henkilökohtaista ohjausta ei lasketa osaksi opettajan opetusta, opettajan työmäärä kasvaa helposti kohtuuttomaksi. Pidän kuitenkin opiskelijan kohtaamista ensiarvoisen tärkeänä. Opettaja tuntee opiskelijan paremmin ja pystyy tehokkaasti tukemaan opiskelijan ammatillisen viestintätaidon kehittymistä. Nivon jatkossa henkilökohtaiset tai pareittain käytävät keskustelut osaksi koko ryhmälle annettavaa kontaktiopetusta (esim. työpistetyöskentely). Keskusteluissa opiskelija asettaa itselleen tavoitteet ja sitoutuu tuottamaan opintojakson sisältöjä.

Kokeilussani opiskelijoilla saivat osallistua kieliklinikkaopetukseen. Jatkossa opintojaksolla annettava opetus on kahdenlaista. Osaan kontaktiopetuksesta kaikilla opiskelijoilla on velvollisuus osallistua, osa kontaktiopetuksesta on vapaaehtoista. Opiskelijoille vapaaehtoisen opetuksen sisällöt määrittelen etukäteen (esim. lukustrategiat, esitystekniikka, kielenhuolto). Opintojakson toteutuksen runko on liitteessä X.1.

Olen oppinut paljon kahden kuluneen lukuvuoden aikana. Kiitos siitä kuuluu sekä kollegoilleni että Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijoille.